

vrouwen

Tijdelijke tentoonstelling | Parlementarium

16.10.2020 — 28.2.2021

Inleiding

Ze zijn “dakloze vrouwen”, “slachtoffers van geweld”, “slachtoffers van mensenhandel”, “zieken”, “migranten”, “ballingen”, “druggebruikers”, “alcoholverslaafden”, ...

Maar bovenal zijn zij vrouwen.

Vrouwen met een vaak traumatisch verleden, maar vooral met een toekomst en mooie dingen in het verschiet.

Om er weer bovenop te komen en opnieuw als vrouw mee te tellen, moeten ze goed opgevangen worden.

Tijdens de COVID-19-crisis heeft Samusocial de mogelijkheid gekregen om het ideale centrum voor dakloze vrouwen te openen in het Helmut Kohlgebouw, dat ter beschikking werd gesteld door het Europees Parlement in Brussel.

Vier maanden lang, van mei tot augustus 2020, mochten 279 vrouwen in de kantoren van thuiswerkende ambtenaren verblijven. Ze kregen een kamer op mensenmaat, waar ze dag en nacht konden blijven, zonder dat ze iedere ochtend het centrum moesten verlaten. Zonder dat ze iedere dag werden gedwongen hun hele hebben en houden in te pakken. Zonder dat ze er telkens weer op werden gewezen dat ze dakloos waren. Van al die vrouwen hebben er al 64 opnieuw een dak boven hun hoofd gevonden.

Via de lens van fotografe [Gaël Turine](#) en de teksten van Anne-Cécile Huwart wordt de toeschouwer uitgenodigd de vrouw achter de dakloze te leren kennen.

Amal

“Op een dag leerde ik een man kennen. Om bij hem te kunnen zijn, liet ik het Vlaamse gezin achter bij wie ik als jonge au pair werkte. Ik voelde me niet goed bij dat gezin. In het begin ging alles goed, maar daarna werd het moeilijker. Ik mocht nooit naar buiten, ik verveelde me. Ik wilde naar school om Nederlands te leren. Van mevrouw moest ik met de fiets gaan, maar ik kan niet fietsen.

Ik ben in 1982 in Marokko geboren, in Casablanca. In 2007 ben ik naar België gekomen. Twee jaar later ben ik naar Brussel verhuisd omdat mijn vriend daar woonde. Ik begon te werken als huishoudhulp en nam mijn intrek in een studio in Molenbeek. Uiteindelijk zijn we gaan samenwonen. Ik wilde graag trouwen met mijn vriend, maar hij wilde dat niet. Eind 2019 werd ik zwanger. Toen ik hem dat vertelde, heeft hij mij verlaten, mij op straat gezet. Zo ben ik bij Samusocial terechtgekomen. Ik weet dat het niet makkelijk zal zijn, maar ik ga vechten voor mijn dochter die binnenkort geboren wordt. Zij is het zonnetje in mijn leven.”

Asmae

Ik ben op mijn 19e in België aangekomen. Ik ben met een Marokkaanse Belg meegegaan die ik in Tanger in Marokko heb leren kennen. Maar ik kon niet goed overweg met het leven ver weg van mijn eigen land, het gebrek aan zon en het eten dat zo anders is. Ik ben in een diepe depressie terechtgekomen. Daarna ben ik twee keer zwanger geworden. Mijn partner sloeg me in het bijzijn van de kinderen. Hij heeft mijn gezicht en mijn tanden gebroken. Ik ben nog een derde keer zwanger geraakt.

Uiteindelijk heb ik mijn man verlaten, maar ik kon geen geschikte woonst vinden voor mij en mijn drie kinderen. Zij zijn bij hun vader gaan wonen. Met mij is het toen bergafwaarts gegaan: ik ging om met de verkeerde mensen, ik gebruikte alcohol en drugs... en ik had niemand om op terug te vallen.

Ik wil echt uit deze situatie raken. Vooral voor mijn kinderen. Maar ik voel me er nog niet klaar voor om hen op te vangen in een appartement. Ik moet eerst voor mezelf zorgen en mijn alcohol- en drugsproblemen aanpakken. Dat is de eerste stap.”

Aurélie

“Als tiener ging ik graag uit en naar vrienden. Ik ben opgegroeid in Sint-Lambrechts-Woluwe. Als ik te laat thuiskwam, sloeg mijn vader me. Hij was strenger voor mij dan voor mijn broers en zussen, omdat ik nogal opstandig was. Ik ben erg vaak van school veranderd.

Ik heb verschillende baantjes gehad: in een kapsalon, aan de lopende band in een fabriek. Op mijn 18e werd ik zwanger. We woonden bij mijn schoonmoeder. Met haar had ik geen goeie band en ik ben samen met mijn dochter vertrokken. Maar omdat ik geen stabiliteit kon bieden, moest ik mijn dochttertje terugbrengen naar haar vader. Daarna heb ik nog twee dochters gekregen met een andere man. Op een avond ben ik bij een vriendin blijven slapen. Mijn vader paste op mijn kinderen. Toen ik de volgende dag terugkwam, had de sociale dienst ze meegenomen. En ik stond op straat.

Ik slaap in parken, treinen, in een hotel of bij Samusocial. Dat duurt nu al twee jaar. Dit leven is slopend, zowel fysiek als mentaal. Ik hoop opnieuw werk te vinden. Ik ben nu 31 jaar, ik kan nog iets van mijn leven maken.”

Aya

“Ik ben 45 jaar en kom uit Ivoorkust. Ik heb diabetes. Ik heb de diagnose pas laat gekregen. Mijn diabetes is dus niet behandeld en ik heb tal van complicaties gekregen. Ik werkte in een restaurant, en daar heb ik Belgische toeristen ontmoet die me voorstelden naar Brussel te komen. Ze zeiden dat mijn ziekte hier behandeld kon worden.

Toen ik aankwam in België, was ik helemaal alleen. Ik ben hier al vijf jaar. Wanneer ik kan, slaap ik bij Samusocial. Dag in, dag uit dwaal ik door de straten, reis ik met de metro of ga ik naar de Basiliek van Koekelberg. Dat is mijn toevluchtsoord, ik ga daar naartoe om te bidden en uit te rusten. Door mijn diabetes en mijn leefomstandigheden heb ik problemen aan mijn voeten. Ik heb artrose, een hoge bloeddruk en ik zie steeds slechter.

Ik zou graag een opleiding volgen tot zorgkundige of verpleegster. Maar zonder papieren mag ik dat niet. Ik heb een advocaat in de arm genomen om medische regularisatie aan te vragen. Hopelijk lukt dat.”

Bouchra

34 jaar geleden ben ik in Tanger in Marokko geboren. Mijn biologische ouders hebben mij achtergelaten. Een Belgisch gezin van Marokkaanse origine heeft me toen geadopteerd. Ze hadden al negen kinderen: twee jongens en zeven meisjes.

Mijn moeder is in oktober 2019 overleden, mijn vader twee jaar daarvoor. Ik heb ze allebei tot het einde geholpen en verzorgd. Dankzij hen heb ik hier een mooi leven geleid en een opleiding tot kapster kunnen volgen. Ik vond het dan ook vanzelfsprekend om er voor hen te zijn. Ik ben naar de begrafenis van mijn moeder in Marokko gegaan. Toen ik terugkwam in Brussel, kreeg ik een brief van mijn zus waarin stond dat ik het huis moest verlaten. Volgens onze traditie kan een geadopteerd kind niet erven van zijn of haar ouders.

Ik ben naar een hotel gegaan. Net voor de lockdown door het coronavirus, ben ik mijn baan bij de Post verloren. Ik werkte daar als tijdelijke kracht. Ik had niet genoeg geld meer om de kamer te betalen, dus moest ik vertrekken. Maar waarheen? Een maatschappelijk werker heeft me naar Samusocial doorverwezen. Met de hulp van de maatschappelijk werkers heb ik een woning gevonden. Ik hoop nu opnieuw als kapster aan de slag te kunnen. Er staat mij een nieuw leven te wachten!"

Conchita

“Op mijn 18e ben ik verliefd geworden op een Italiaan en werd ik zwanger. We zijn meteen getrouwd en gaan samenwonen. We zijn begonnen met werken, hij als buschauffeur en ik als kapster. Dertien jaar en twee zonen later zijn we gescheiden. Een tijdje later leerde ik een nieuwe man kennen. Hij was erg gewelddadig. Toen ik van een tweeling in verwachting was, heeft hij mij in mijn buik geschopt. Bij hun geboorte is hij verdwenen.

Een van mijn zonen heeft psychoses. Begin 2020 was hij bij mij toen hij een psychose kreeg. Hij werd opgenomen in het ziekenhuis, en daarna was ik het die begon te hallucineren. Ik dacht dat hij me had verlaten. Ik betaalde geen huur meer en ik werd uit huis gezet. Zo kwam ik op mijn 54e op straat terecht.

Gelukkig kwam ik in contact met Samusocial. Ik ben op een respectvolle en vriendelijke manier opgevangen. Ik ben naar een psychologe gegaan en ik heb geneesmiddelen gekregen. Mijn verwarring is verleden tijd, net als mijn neerslachtigheid en eenzaamheid. Ze hebben mij ook geholpen een appartement te vinden.”

Emma (Véronique)

“Ik ben in Oudergem geboren. Ik ben nu bijna 60. Mijn vader was loodgieter en mijn moeder huisvrouw. Ik heb een zus en twee broers. Ik ben naar het bijzonder onderwijs gegaan. Ik heb in verschillende gemeenten in Brussel gewoond. Ik heb als schoonmaakster gewerkt, zelfs hier, in dit gebouw in de De Meeûssquare, waar we sinds de coronacrisis opgevangen worden.

Ik had problemen thuis en op 28 december 2019 ben ik vertrokken. Voor het eerst in mijn leven stond ik met mijn hele hebben en houden op straat. Ik ben naar het Centraal Station gegaan. Daar stond een man zijn plaats uit de wind voor mij af. Hij was een ex-militair. Op straat leven is moeilijk, maar je leert ook veel. De wet van de sterkste heerst, maar mensen helpen elkaar ook. Ik kan er niet makkelijk over praten.

Nu heb ik een woning gevonden. Ik heb hard gewerkt om uit deze situatie te komen, ik heb doorgezet. Het zal moeilijk zijn om de mensen van Samusocial vaarwel te zeggen. Ik zal ze zeker nog bezoeken.”

Fatuma

“Ik ben in 1986 in Ethiopië geboren, in Afar. Mijn vader was boer, hij fokte koeien en kippen. Samen met mijn vier zussen en drie broers woonden we in een klein dorp. Zoals de traditie is in mijn land, zijn we allemaal besneden. Ik moet toen drie jaar oud geweest zijn.

Ik ben niet naar school gegaan, want die was er niet. In 2013 ben ik naar België gekomen. Ik ben mijn man gevolgd. Hij kwam uit buurland Eritrea. Wij zijn dertien jaar samen geweest. Hij was gewelddadig. Ik heb hem meerdere keren verlaten. Hij had heel veel problemen.

Dankzij een vriendin ben ik bij Samusocial komen aankloppen. We hebben stappen ondernomen om een appartement voor mij te vinden. Ik hoop dat het lukt. Ik heb niet graag niets te doen. Ik ben een goede huishoudster. Ik wil in België blijven. Ik ken niemand meer in Ethiopië.”

Ikken

“In 1993 ben ik naar België gekomen. Mijn man en vijf kinderen zijn in Marokko gebleven. Ik heb drie jaar voor een Libanees gezin gewerkt. De vader van het gezin werkte in het buitenland. Ik kookte, deed het huishouden en zorgde voor de zes kinderen van het echtpaar. Ik voelde me uitgebuit.

Ik heb een ander gezin gevonden, bij wie ik vijftien jaar ben gebleven. Maar daar voelde ik me ook niet gerespecteerd. Ik kreeg 600 euro per maand. Op een dag was er een waterlek in het huis. Het parket was uitgezet en moest worden hersteld. Ze hadden een machine gehuurd om het op te schuren. Toen ik die machine probeerde te gebruiken, heb ik rugletsel opgelopen. Ik moest vier maanden in bed blijven. Mijn bazen vonden dat vervelend, want ik had geen papieren, ik werkte zwart. Ik mocht niet bij hen blijven, maar ik kon bij niemand anders terecht. Door mijn rug kon ik niets dragen. Zonder werk kwam ik op straat terecht. Dat was in 2013. Ik heb het overleefd dankzij Samusocial.

Na al die jaren kan ik onmogelijk terugkeren naar Marokko. Ik hoop dat ik ooit papieren krijg.”

Joëlle

“Vroeger werkte ik hier, in dit gebouw op de De Meeûssquare. Het lijkt wel een ander leven. Ik werkte als telefoniste bij het Europees Economisch en Sociaal Comité. Die baan kreeg ik omdat ik meerdere talen spreek; Frans, Engels, Italiaans, Standaardarabisch, Turks,... Na mijn studie aan de universiteit ben ik als au pair gaan werken voor een diplomatengezin dat veel reisde. Ik ben 17 jaar bij hen gebleven. Daarom spreek ik zoveel talen.

In 2018 heb ik veel verschillende naasten verloren, onder andere mijn twee broers en mijn vader. Daar kwam nog eens de stress op het werk bovenop. Ik ben in een zware depressie beland. Bovendien raakte mijn man zijn baan als kok kwijt. We konden onze huur niet meer betalen en we werden uit huis gezet. Dat was in januari 2020.

We zijn gaan bedelen, maar door COVID-19 kwamen de mensen niet meer buiten en gaf niemand nog geld. We mochten niet meer op een bankje zitten. We waren de hele dag op pad met onze rugzak. Ik hoop dat mijn man opnieuw werk kan vinden in een restaurant. En dat ons leven weer normaal wordt.”

Karolina

“Ik ben 23 jaar. Ik ben geboren in Brussel in een gezin van Poolse origine. Mijn moeder wilde niets van mij weten. Tot mijn zesde ben ik door mijn grootmoeder in Polen opgevoed. In 2002 ben ik teruggekeerd naar Brussel. Mijn moeder en stiefvader behandelden mij gemeen.

Op mijn 15e ben ik van huis weggelopen. Ik ben bij mijn vriend en zijn vader gaan wonen. Ik was 17 toen mijn zoon werd geboren. Ik werd begeleid door de jeugdzorg (Service d'aide à la jeunesse, SAJ), waar ze me naar een centrum voor jonge moeders in Doornik hebben doorverwezen. Daar werden mijn zoon en ik goed geholpen.

Daarna zijn we met z'n drieën – mijn zoon, zijn vader en ik – in een appartement in Vlaanderen gaan wonen. Mijn vriend was erg jaloers en achterdochtig. Hij heeft me het huis uit gezet. Ik heb de Poolse nationaliteit, maar ik kan een E-kaart krijgen waarmee ik in België mag wonen en werken. Zolang mijn papieren niet in orde zijn, kan ik geen kant op.

Sinds ik in de De Meeûssquare ben, heb ik weer hoop. We steunen elkaar. Ik hoop dat ik mijn zoontje weer bij me kan hebben.”

Laetitia

“Weet je, ik was vroeger model... Ik weet hoe ik moet poseren. Toen ik 18 was, was ik lang, slank en mooi. Maar ik was absoluut niet gelukkig. Mijn stiefvader was pooier en mijn moeder prostituee. Ik maakte veel te jong kennis met dat verschrikkelijke milieu.

Om daarmee om te kunnen gaan, greep ik naar de alcohol en de drugs. Heroïne en cocaïne. Daar ben ik mee gestopt. Nu neem ik methadon. Maar stoppen met drinken, dat is moeilijker.

Op dit moment is mijn grootste probleem mijn ex-vriend. Hij is erg gewelddadig. Hij heeft mijn milt gescheurd, mijn neus gebroken, de helft van mijn haar uitgetrokken. Noem maar op. Hij stalkt me. Hij probeert voortdurend mijn geld af te pakken. Ik ben bang. Ik ben 51 jaar. Dit is geen leven.

Ik leef al tien jaar op straat. Na haar jaren niet gezien te hebben, heb ik mijn zus teruggevonden. Het is zo fijn om weer bij haar te zijn. Ik heb ook vrienden gemaakt. We babbelen, we helpen elkaar, we zijn er voor elkaar. Dat is al een hele troost.”

Mahfouda

“Ik kan heel goed koken. Dat heb ik van mijn grootmoeder in Algerije. Ik heb al vroeg leren koken, op mijn dertiende. Mijn grote zus was getrouwd en had het ouderlijk huis verlaten. Ik heb de keuken en het huishouden moeten overnemen. We waren met tien kinderen thuis.

Ik ging nooit naar buiten, had geen vriendinnen. Mijn vader was gewelddadig en hij sloeg mijn moeder en mijn broers. Maar mij sloeg hij nooit. Op mijn 36e – nu ben ik 48 – ben ik weer bij hem gaan wonen in Nederland, om op zijn oude dag voor hem te zorgen. Hij had kanker. Ik was uiteraard erg verdrietig dat ik afscheid van hem heb moeten nemen, maar ik was blij dat ik nu Europa kon ontdekken. Ik was vrij. Een tijdje later is ook mijn moeder overleden. Vlak daarvoor had ze me bekend dat ik niet haar biologische dochter was. Mijn vader was vroeger erg verliefd op een andere vrouw. Ik was volledig van de kaart.

Ik heb asiel aangevraagd in België, maar dat werd afgewezen. Ik wil niet terug naar Algerije. Vrouwen hebben daar geen vrijheid. Zonder man bestaan ze niet. En het huwelijk is een gevangenis.”

Pascaline

“Ik heb drie zonen van twee verschillende vaders, die allebei gestorven zijn in Congo, mijn thuisland. Een van hen is vermoord. Ik was alleen met mijn kinderen en had geen geld. Ik begon achteruit te gaan. Ik was erg verdrietig en raakte de kluts kwijt. Met mijn zonen sliep ik in de kerk.

Ik ben in 1960 in Kinshasa geboren. Ik was de oudste van vijf kinderen. Mijn vader was politieagent. Ik ben niet veel naar school gegaan omdat ik voor het huishouden moest zorgen.

Een van mijn echtgenoten was lijfwacht van een kolonel. Hij heeft mij naar België gestuurd omdat ik hier verzorgd zou kunnen worden. Ik ben hier aangekomen, maar niemand heeft me geholpen. Ik sliep in parken. Er waren mannen die mij hulp boden, die me bij hen lieten wonen, maar dan werd ik hun meid en moest ik met ze naar bed.

Sinds ik in de De Meeûssquare ben, kan ik beter slapen en eet ik goed. Ik heb geneesmiddelen gekregen en nu ben ik rustiger. Ik zou graag een klein restaurantje openen. Maar ik heb geen papieren. Ik weet niet waarom ik hierheen gekomen ben. En nu is het te laat om terug te keren naar Congo.”

Jennifer

“Mijn adoptievader heeft me verkracht en ik werd zwanger. Ik was 15 toen mijn dochter werd geboren. Ik heb geprobeerd abortus te plegen door me van de trap te laten vallen. Maar dat is niet gelukt.

Ik ben gestopt met school en ben van huis weggelopen. Op straat in Luik, waar ik ben opgegroeid, ging ik met de verkeerde mensen om. Ik raakte aan de drank en aan de drugs. Ik leerde een man kennen, met wie ik drie kinderen heb gekregen. Ik heb nog andere mannen leren kennen, sommigen van hen waren gewelddadig. Een van hen probeerde mijn dochter te slaan... Ik heb acht jaar in de gevangenis gezeten voor moord.

Ik heb veel meegemaakt op straat. In Brussel sliep ik in een tent vlakbij het Zuidstation. Op een dag heeft iemand mijn tent in brand gestoken.

Nu zijn mijn kinderen 24, 19, 17 en 15 jaar oud. Mijn oudste zoon heeft me verkracht toen ik bij hem mijn toevlucht zocht. Ondanks al die gruwelen probeer ik mijn leven opnieuw op te bouwen en blijf ik vooruitgang boeken. Ik zou naar een opvanghuis moeten gaan. Ik ben er nog niet klaar voor om alleen te gaan wonen of om een woning te delen. Ik word bijna 40, ik hoop mijn leven nog om te kunnen gooien.”